

במה בהמה פרק חמישי שבת

עין משפט נר מצוה

ב א מ"י פ"ג מהל' סנהדרין הלכה ג סמנ לאון חט טושיע' ח"מ פ"ט ספ"ד:
ב א מ"י פ"ג מהל' מלכים הלכה ט:

תורה אור השלם

1 ויהי כאשר זקן שמואל וישם את בניו שפטים ושמואל א ח א
2 ולא הלכו בניו בדרךיו וישו אחיזי והצעזע וקחו שחר וישו משפטם:

3 והלך מדי שנה בשנה וסבב בית אל והגלגל והמנפה ושפט את ישראל את כל המקומות האלה:

4 ויהי דוד לכל דבריו משפלו ויז עמו:

5 מדוע בדין את דבר יי לעשות הרע בעיני את אוריה החתי הבית בחרב ואת אשתו לקחת לך

6 לאשת ואחר הירגת בחרב בני עמון: שמואל ב יט ב

7 ואת שירתו חרציו החליב ואת אחריו לשר האלף ואת אחיק תפקד לשלום ואת ברכתם תתן:

8 ויאמר אוריה אל דוד והישיר בעיני ואל קר מבל אשר צדוה כל ימי ימי רק בדבר אוריה החתי:

9 מלכים ב טו ה

10 וישלח המלך דוד ויקחו מביית מכיר בן עמיאל מלך דבר:

11 ויאמר המלך ואתה בן עמיאל ויאמר ציבא אל המלך והנה הוא בית מכיר בן עמיאל מלך דבר:

12 וישלח המלך ויאמר ציבא אל המלך והנה הוא בית מכיר בן עמיאל מלך דבר:

13 ומפשת בן שאול דוד לקראת המלך ולא עשה רגליו ולא עשה שפמו ואת בגדיו לא כבס למן היום

14 ויהי בי בא דרושם לקראת המלך ויאמר לו למפישת ויאמר ציבא השתחית ויאמר צן בעיניך אחיק המלך:

15 ויאמר המלך ויאמר ציבא אל המלך והנה הוא בית מכיר בן עמיאל מלך דבר:

16 ויאמר המלך ויאמר ציבא אל המלך והנה הוא בית מכיר בן עמיאל מלך דבר:

17 ויאמר המלך ויאמר ציבא אל המלך והנה הוא בית מכיר בן עמיאל מלך דבר:

18 ויאמר המלך ויאמר ציבא אל המלך והנה הוא בית מכיר בן עמיאל מלך דבר:

19 ויאמר המלך ויאמר ציבא אל המלך והנה הוא בית מכיר בן עמיאל מלך דבר:

20 ויאמר המלך ויאמר ציבא אל המלך והנה הוא בית מכיר בן עמיאל מלך דבר:

21 ויאמר המלך ויאמר ציבא אל המלך והנה הוא בית מכיר בן עמיאל מלך דבר:

22 ויאמר המלך ויאמר ציבא אל המלך והנה הוא בית מכיר בן עמיאל מלך דבר:

23 ויאמר המלך ויאמר ציבא אל המלך והנה הוא בית מכיר בן עמיאל מלך דבר:

24 ויאמר המלך ויאמר ציבא אל המלך והנה הוא בית מכיר בן עמיאל מלך דבר:

25 ויאמר המלך ויאמר ציבא אל המלך והנה הוא בית מכיר בן עמיאל מלך דבר:

שהיה לך לדונו בסנהדרין. קשה לר"י דפ"ק דמגילה (דף טז) אמרין גבי נבל דמורד במלכות לא צעי למדייניה ואוריה מורד במלכות הוא כדאמרן בסמוך ויש לומר דודאי לר"ך לדונו ולילע אם הוא מורד במלכות אבל לעיין דייגוי ולעשות הלנת דין ולהמתין עד למחר אין לר"ך וכן משמע דבסנהדרין (דף לו. וטז) אמר שזן דוד את נבל כסנהדרין מיוסגרו איש חרבו וגו':

ליקווחין יש לך בה. אף על גב דאפילו מטא נמי יש לו זה ליקווחין דהא אנוסה הימה ושריא לבעל ויהי לבעול מ"מ ליקווחין יש לך זה משמע לא היה לך זה עבירה: גב בריתות כותב לאשתו. פ"רשי על תנאי ששם ימות במלחמה תהא מגורשת מעשיו ולר"ך לומר לפירושו דאף על גב דאוריה בל מן המלחמה התנאי היה ששם לא ישו בןסוף המלחמה שיהא גט"ל אך קשה לתנן זמני שחזו (גיטין דף עג. וטז) מה היא צדונית הימים רבי יהודה אומר הרי היא כחשט שיהא לכל דבריה ואם כן לר"י יהודה הימה אשת אשה גמורה ונראה לר"מ שהיה מגרשה לגמרי בלא שום תנאי והא דלמרינן צדונית

מ"מ דף נט. וטז) מוטב שיבעול אדם ספק אשת איש ולא ילצין פני חבירו דברים מנלן מדוד"ל קרי לה ספק אשת איש? לפי שהיו מגרשים בלתי והעולם סבורים שהיא אשת איש: דאמר ליה ואדוני יואב. פ"רשי מורד במלכות הוא משום

דקאמר ואדוני יואב. ואין נראה דלין זה מורד שלא היה צדו להמליכו ולקריתו מלך אלא כמו שפירש רבינו מאיר דהוי מורד משום דבסיפא דקרא דכתיב ואל אשתו לא תלכו ולעשות ולשכנע ופי' אשתי וגו' שדו אמר לו לעשות ולא לכה לעשות: רק בדבר אוריה החתי. קשה דהא איכא מעשה דהסמה דרש

פ"צ דיינוא (דף כג:) וי"ל דלא חשיב ליה דלא הוי כל כך עון גדול וגם שגג: אלא

נענש עליו אף אוריה החתי אי אתה נענש עליו מאי טעמא במורד במלכות הוה דאמר ליה ואדוני יואב ועבדי אדוני על פני השרה חונים אמר רב כי מעיינת ביה בדוד לא משכחת ביה בר מדאוריה דכתיב (ב) רק בדבר אוריה החתי אב"י קשישא רמי דרב אדרב מי אמר רב הכי (ג) והאמר רב קיבל דוד לשון הרע קשיא גופא רב אמר קיבל דוד לשון הרע דכתיב (ד) ויאמר לו המלך אפוא הוא ויאמר ציבא אל המלך הנה הוא בית מכיר בן עמיאל (ה) (בלא) דבר וכתיב (ו) וישלח המלך ויקחהו מבית מכיר בן עמיאל (ז) (בלא) דבר מכדי חזייה דשקרא הוא כי הדר אלשין עילויה מ"ט קיבלה מיניה דכתיב (ח) ויאמר המלך (א) אל ציבא איה) בן אדוניך ויאמר ציבא אל המלך הנה (הוא) וישב בירושלים וגו' ומנא לן דקיבל מיניה דכתיב (י) ויאמר המלך הנה לך כל אשר למפיבושת ויאמר ציבא השתחית ויאמר צן (בעיני) המלך ושמואל אמר לא קיבל דוד לשון הרע דברים הנכרים חזא ביה דכתיב (יג) ומפיבושת בן שאול ירד (לפני) המלך ולא עשה רגליו ולא עשה שפמו ואת בגדיו לא כיבס וגו' וכתיב (יד) ויהי כי בא ירושלים לקראת המלך ויאמר לו המלך לא המה לא הלכת עמי מפיבושת ויאמר אדוני המלך עבדי רמני כי אמר עבדך אחבשה לי החמור וארכב עליה ואלך את המלך כי פסח עבדך

עבדך

עבדך

עבדך

עבדך

עבדך

עבדך

עבדך

עבדך

עבדך

עבדך

עבדך

עבדך

בני שמואל חטאו אינו אלא טועה שנאמר ויהי (כי זקן שמואל ובניו לא הלכו) בדרביו בדרביו הוא דלא הלכו מיחמא נמי לא חטאו אלא מה אני מקיים וישו אחרי הבצע שלא עשו כמעשה אביהם שהיה שמואל הצדיק מחזר בכל מקומות ישראל ודן אותם בעריהם שנאמר והלך מדי שנה בשנה וסבב בית אל והגלגל והמנפה ושפט את ישראל והם לא עשו כן אלא ישבו בעריהם כדי להרבות שכר לחזניהן ולסופריהן כתנאי (ו) וישו אחרי הבצע ר' מאיר אומר חלקם שאלו בפייה רבי יהודה אומר מלאי הטילו על בעלי בתים ר' עקיבא אומר קופה יתירה של מעשר נמלו בזרוע ר' יוסי אומר מתנות נמלו בזרוע: א"ר שמואל בר נחמני אמר ר' יונתן כל האומר דוד חטא אינו אלא טועה שנאמר ויהי דוד לכל דבריו משכיל וה' עמו וגו' אפשר חטא בא לידו ושכניה עמו אלא מה אני מקיים מדוע ביות את דבר ה' לעשות הרע שביקש לעשות ולא עשה אמר רב רבי דאיתי מדוד מהפך דרשי בכותיה דדוד מדוע ביות את דבר ה' לעשות הרע רבי אומר משונה רעה זו מכל רעות שבתורה שכל רעות שבתורה כתיב בהו ויעש וכאן כתיב לעשות שביקש לעשות ולא עשה את אוריה החתי הכית בחרב ושהיה לך לדונו בסנהדרין ולא דנת ואת אישנו לקחת לך לאשה ליקווחין יש לך בה דא"ר שמואל בר נחמני א"ר יונתן כל היוצא למלחמת בית דוד כותב גט בריתות לאשתו שנאמר ואת עשרת חרציו החלב האלה תביא לשר האלף ואת אחיק תפקוד לשלום ואת ערובתם תקח מאי ערובתם תני רב יוסף דברים המעורבים בינו לבניה ואותו הרגת בחרב בני עמון מה חרב בני עמון אי אתה נענש עליו אף אוריה החתי אי אתה נענש עליו מאי טעמא במורד במלכות הוה דאמר ליה ואדוני יואב ועבדי אדוני על פני השרה חונים אמר רב כי מעיינת ביה בדוד לא משכחת ביה בר מדאוריה דכתיב (ב) רק בדבר אוריה החתי אב"י קשישא רמי דרב אדרב מי אמר רב הכי (ג) והאמר רב קיבל דוד לשון הרע קשיא גופא רב אמר קיבל דוד לשון הרע דכתיב (ד) ויאמר לו המלך אפוא הוא ויאמר ציבא אל המלך הנה הוא בית מכיר בן עמיאל (ה) (בלא) דבר וכתיב (ו) וישלח המלך ויקחהו מבית מכיר בן עמיאל (ז) (בלא) דבר מכדי חזייה דשקרא הוא כי הדר אלשין עילויה מ"ט קיבלה מיניה דכתיב (ח) ויאמר המלך (א) אל ציבא איה) בן אדוניך ויאמר ציבא אל המלך הנה (הוא) וישב בירושלים וגו' ומנא לן דקיבל מיניה דכתיב (י) ויאמר המלך הנה לך כל אשר למפיבושת ויאמר ציבא השתחית ויאמר צן (בעיני) המלך ושמואל אמר לא קיבל דוד לשון הרע דברים הנכרים חזא ביה דכתיב (יג) ומפיבושת בן שאול ירד (לפני) המלך ולא עשה רגליו ולא עשה שפמו ואת בגדיו לא כיבס וגו' וכתיב (יד) ויהי כי בא ירושלים לקראת המלך ויאמר לו המלך לא המה לא הלכת עמי מפיבושת ויאמר אדוני המלך עבדי רמני כי אמר עבדך אחבשה לי החמור וארכב עליה ואלך את המלך כי פסח עבדך

עבדך

עבדך

עבדך

עבדך

עבדך

עבדך

עבדך

עבדך

עבדך

עבדך

עבדך

עבדך

עבדך

עבדך

עבדך

עבדך

עבדך

א) וי"ל כאשר זקן שמואל ולא הלכו בניו. (ט) [וחין קל. תוס' סוטה פ"ד, א) כמותו ט, ד) קדושת מנח, (ט) יונה כג, א) וי"ל בלן, א) וי"ל מלו וע' במהרש"א, (ח) וי"ל איהו, (ט) וי"ל בעיניך אדוני, (י) וי"ל לקראת, (י) ודברים יתן, (י) וי"ל דבר שמואל מאיר דכש, (ט) רשי' מפ' דעת דמיתת של מפיבושת דהא דלא קישט היינו שום שעתו היה מלפני ששפוטו ליד נתגלות ימנאה [י"ט] ורש"ל גרס ועד עתה הי' מלפני,

גהרות הב"ח

ג) נ"ל לא משכחת ביה רק בדבר אוריה לר"י ומכאן בר מדאורי' דמ"י נמק:

גהרות הב"ח

גהרות הב"ח

גהרות הב"ח

גהרות הב"ח

גהרות הב"ח

גהרות הב"ח

גהרות הב"ח

גהרות הב"ח

גהרות הב"ח

גהרות הב"ח

גהרות הב"ח

גהרות הב"ח

גהרות הב"ח

גהרות הב"ח

גהרות הב"ח

מ"מ דף נט. וטז) מוטב שיבעול אדם ספק אשת איש ולא ילצין פני חבירו דברים מנלן מדוד"ל קרי לה ספק אשת איש? לפי שהיו מגרשים בלתי והעולם סבורים שהיא אשת איש: דאמר ליה ואדוני יואב. פ"רשי מורד במלכות הוא משום דקאמר ואדוני יואב. ואין נראה דלין זה מורד שלא היה צדו להמליכו ולקריתו מלך אלא כמו שפירש רבינו מאיר דהוי מורד משום דבסיפא דקרא דכתיב ואל אשתו לא תלכו ולעשות ולשכנע ופי' אשתי וגו' שדו אמר לו לעשות ולא לכה לעשות: רק בדבר אוריה החתי. קשה דהא איכא מעשה דהסמה דרש פ"צ דיינוא (דף כג:) וי"ל דלא חשיב ליה דלא הוי כל כך עון גדול וגם שגג: אלא נענש עליו אף אוריה החתי אי אתה נענש עליו מאי טעמא במורד במלכות הוה דאמר ליה ואדוני יואב ועבדי אדוני על פני השרה חונים אמר רב כי מעיינת ביה בדוד לא משכחת ביה בר מדאוריה דכתיב (ב) רק בדבר אוריה החתי אב"י קשישא רמי דרב אדרב מי אמר רב הכי (ג) והאמר רב קיבל דוד לשון הרע קשיא גופא רב אמר קיבל דוד לשון הרע דכתיב (ד) ויאמר לו המלך אפוא הוא ויאמר ציבא אל המלך הנה הוא בית מכיר בן עמיאל (ה) (בלא) דבר וכתיב (ו) וישלח המלך ויקחהו מבית מכיר בן עמיאל (ז) (בלא) דבר מכדי חזייה דשקרא הוא כי הדר אלשין עילויה מ"ט קיבלה מיניה דכתיב (ח) ויאמר המלך (א) אל ציבא איה) בן אדוניך ויאמר ציבא אל המלך הנה (הוא) וישב בירושלים וגו' ומנא לן דקיבל מיניה דכתיב (י) ויאמר המלך הנה לך כל אשר למפיבושת ויאמר ציבא השתחית ויאמר צן (בעיני) המלך ושמואל אמר לא קיבל דוד לשון הרע דברים הנכרים חזא ביה דכתיב (יג) ומפיבושת בן שאול ירד (לפני) המלך ולא עשה רגליו ולא עשה שפמו ואת בגדיו לא כיבס וגו' וכתיב (יד) ויהי כי בא ירושלים לקראת המלך ויאמר לו המלך לא המה לא הלכת עמי מפיבושת ויאמר אדוני המלך עבדי רמני כי אמר עבדך אחבשה לי החמור וארכב עליה ואלך את המלך כי פסח עבדך